



İlkokul Düzeyinde Çocuk Edebiyatına İlişkin Yapılan Lisansüstü Çalışmaların İncelenmesi

*Çavuş ŞAHİN**
*Esra TOPRAK***

Öz

Bu araştırmada ilkökul düzeyinde çocuk edebiyatı alanında 2006-2020 yılları arasında tamamlanmış lisansüstü çalışmaların çeşitli değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi tekniği kullanılmıştır. Yükseköğretim Kurulu ulusal tez veri tabanında kayıtlı olan 31 tez ve ULAKBİM veri tabanında kayıtlı olan 10 makale araştırmaya dahil edilmiştir. Çalışma bulgularından bazıları, ilkökul düzeyinde çocuk edebiyatı alanındaki lisansüstü tezlerin sayısının özellikle 2016 yılından itibaren arttığı, yazar-eser inceleme ve değerler eğitimi konularına ağırlık verildiği ve en çok nitel yöntemin kullanıldığı; ilkökul düzeyinde çocuk edebiyatı alanındaki makalelerde en çok nitel yöntemin ve içerik analizinin kullanıldığı şeklindedir. Çalışmanın sonuçlarından hareketle gelecekteki araştırmalar için öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Çocuk edebiyatı, ilkökul düzeyi, lisansüstü çalışmalar.

Examination of Postgraduate Studies on Children's Literature at Primary School Level

Abstract

This study aims to examine the completed postgraduate thesis in the field of child's literature at primary school level between 2006-2020 in terms of various variables. Document analysis technique was used in the study. 31 postgraduate studies which are registered in the Council of Higher Education national thesis database and 10 articles which were registered in the ULAKBİM database were included in the study. Some of the findings of the study showed that the number of postgraduate thesis in the field of child's literature at primary school level increased especially since 2016, the emphasis was placed on author-work analysis and values education and qualitative method was the most used method; mostly the qualitative method and content analysis were used in articles in the field of child's literature at the primary school level. Based on the results of the study, implications were presented.

Keywords: Child's literature, primary school level, postgraduate studies.

Giriş

Aile ve çocuk kavramı değişen sosyal yapı, kültür, norm kavramları, gün geçtikçe gelişen dünya ile paralel bir değişim içerisinde. Modernleşmenin getirdiği insan değişimi edebiyatın ve kavramların farklılaşmasına bu durumda yayın organlarının toplumun değişiminden etkilenerek düşünce ve yargılarını değiştirmesine yol açmıştır. Bu süreçte çocukluk ve yetişkinlik kavramları da zaman olgularının dışına çıkıp bilişsel ve davranışsal süreçlere göre şekillenmiştir. Doğan (2011) çocukluk kavramını gençlikten hemen önceki dönem olarak tanımlamaktadır. Bu tanımdan hareketle bir durağanlığın olmadığı ve her an devam etmekte olan gelişimden bahsetmek mümkündür. Çocukluk dönemindeki her türlü edinim bireyin sonraki gelişim süreçlerindeki yaşantılar için büyük önem taşımaktadır. Bu bakımdan çocukluk döneminde en önemli edinimlerden birisi de okumadır. Okumanın

* Prof. Dr., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Çanakkale, csahin25240@yahoo.com, ORCID: orcid.org/0000-0002-4250-9898

** YL Öğrencisi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Çanakkale, topakesra42@gmail.com, ORCID: orcid.org/0000-0001-5305-5038

nitelikli gerçekleşmesi ve buna bağlı olarak okuma alışkanlığının kazanılması iyi seçilmiş edebi eserlerle mümkün olmaktadır. Okumanın nitelikli bir biçimde sürdürülebilmesi ve çocuğun okuyarak da yaşam boyu öğrenmeye istekli olması noktasında ona hitap edecek olan çocuk edebiyatı ürünlerinin varlığı son derece önemlidir.

Türkiye’de çocuk edebiyatı sözlü edebiyat ile başlayan ve Tanzimat döneminden sonra yazılı kaynaklarda gelişen, Cumhuriyet yıllarında ise 1970’ten sonra ülkemizde çalışılmaya başlanan ve çeşitli tanımlamalara rağmen eğitim bilimlerinde çocuğa görelilik ilkesi çerçevesinde çocuğun psiko-sosyal gelişimine ve evrensel değerlere ithaf edilen ideolojik düşüncelerden arındırılmış tüm eserler olarak görülmektedir (Temizyürek, Şahbaz ve Gürel, 2016). Çünkü, çocuk edebiyatının amacı çocuğun dil, düşünme becerilerinin ve hayal gücünün gelişmesine katkı sağlayarak çocuğa bakış açısı kazandırmaktır (Temizyürek, 2014). Eğitim ve öğretim programı felsefesine de hizmet eden çocuk edebiyatı, çocuğun nitelikli okuma alışkanlığı kazanmasına ve okunan kitapların zihinsel işlevleri sonucunda düşünme becerilerinin gelişmesine katkı sağlamaktadır (Türkben, 2019). Bir başka deyişle çocuk edebiyatı Balta’ya (2019: 466) göre “kurmaca dünyalar yoluyla çocuğun kendini ve dünyayı tanımasını, anlamasını sağlayan, ruhsal gelişimini destekleyen, hayallerine hitap eden, ona insan, eşya ve hayata dair her şeyi farklılık ve çeşitlilikleri ile sunan, onun estetik duygu ve beğenilerini geliştiren bir edebiyattır”. Bu bakımdan edebiyat çocuğun zihinsel, fiziksel ve çevresel bir çerçeve içerisinde dinamik bir yapıda gelişimini desteklemektedir.

Çocuk edebiyatı kavramı daha çok çocuklar için geliştirilen edebiyat olarak algılanmaktadır. Bu bakımdan Balcı’ya (2012) göre çocuk edebiyatı eserleri sadece çocuklara yönelik edebiyatı yansıtmamakta içerik ve işlev bakımından yetişkinlere de hitap edebilmektedir. Bu bağlamda çocuk edebiyatı eserlerinin sadece çocuklar için değil yetişkinlerinde okuyarak belirli öğretileri kazanabileceği edebiyat biçimi olarak ele almanın mümkün olduğu söylenebilir. Hunt (2006) çocuk ve edebiyat kavramlarının ülkelere ve toplumlara göre farklılık gösterdiğini, çocuk edebiyatının farklı bir teknik ile farklı ihtiyaçlara yönelik eğitici ve öğretici yayınlar olduğunu ve bu süreçteki işlevinin gerçek dünyada gelişen hayali olaylar üzerinden gerçek dünyayı anlamlandırma sürecine rehberlik ettiğini belirtmektedir. Şirin (2016) de 17. ve 18. yüzyılda yazılan “Güiver’in Gezileri, Küçük Prens, Robinson Crusoe” ve daha birçok eserin modern zamanda insanın gelişimi ve bilinci üzerinde yapılan çalışmaların sonucunda çocuk eseri olarak adlandırıldığını, öncesinde yazılan çocuklara yönelik masal ve hikayelerin ise bilgi, kültür aktarımı ve eğlendirmeye yönelik olduğunu ifade etmektedir. Koc ve Buzzelli (2004) çocuk edebiyatının işlevleri olan sorumluluk öğretimi, eleştirel düşünce, insan hakları, adalet, saygı ve değer öğretiminde doğru kitap ve hikâye seçimleri ile kazanılabileceğini belirtmektedir.

Karakuş’a (2014) göre Türkiye’de kitap okuma sayısındaki oranın azlığı ve çocuk edebiyatının işlevi arasında doğrudan bir ilişki bulunmaktadır. Bu ilişkiye göre edebiyatın işlev ve amacının yeterli düzeyde kavranamaması öğretmen adaylarına verilen eğitimden itibaren, örgün eğitim programı içeriğinde yer almaması ve uygulamada oluşan farklılıklar olarak görülmektedir. Şirin’e (2016) göre çocuk edebiyatı kavramı ülkemizde tam bir tanıma ve çerçeveye sokulamamış, içerik ve öğretileri konusunda fikir ayrılıkları olması bu süreci yavaşlatmış ancak çocuklara uygun bir edebiyat ve dil düşüncesi bu alandaki çalışmaları hızlandırmıştır. Bu bağlamda çocuk edebiyatının içerik ve öğretileri hakkında yapılan çalışmalar genel olarak değerlendirildiğinde çocukta olumlu yönde yaşanan gelişimler üzerinde sıklıkla durulmuştur. Şimşek’in (2014) de belirttiği gibi çocuk edebiyatı çocuğun eğlenceli vakit geçirmesine aracılık eden ve aynı zamanda edebiyatın taşıdığı hemen her niteliği taşımakla birlikte eğitici yönüyle de öne çıkmaktadır. Bu yönüyle çocuğu eğitmek doğrudan amaç edinilmez, bunun yerine çocukta olumlu etki ve izlenimler uyandırmak hedeflenmektedir. Wenzel (1948)’e göre edebiyat içerikleri başkalarının deneyimlerine göz atma, içselleştirme ve ders çıkarmaları kapsadığı için kişilik ve karakter gelişimi de bireyin edebiyat eserlerini okumasıyla geliştirilebilir. Bu sayede çocuk ana dilinin inceliklerini bilmesiyle kelime hazinesini geliştireceğinden kendini iyi ifade edebilme becerisi de gelişecektir (Kuran ve Ersözlü, 2009). Çocuğun kendini tanımasına, dış dünyada yaşananları algılamasına, içinde bulunduğu duruma uygun davranış gösterebilme yetisi kazanmasına ve çocukta olumlu gelişme ve değişmelerin yaşanmasına imkân sağlar (Karatay, 2007). Bu bağlamda, çocukların yetiştirilmesinde ve olumlu davranışların kazandırılmasında büyük rolü olan çocuk edebiyatının genel amacı, “çocuklara duyma ve düşünme sorumluluğu vererek onların duyarlılığını işletmek, beğeni

düzelelerini yükseltmek, düşünce yetilerini geliştirmekdir” (Sever, 2006: 41). Aynı zamanda çocuk okuduğu hikâye kahramanları sayesinde “paylaşma ve empati kurma yeteneklerini geliştirme olanağı sağlar” (Gönen, Uygun, Erdoğan ve Katrancı, 2012: 259). Bu sayede sorgulama ve eleştirel düşünme becerileri gelişerek farklı bakış açıları kazanmış olur. Başka bir deyişle çocuğun bilişsel ve duyuşsal gelişimini arttıracak her türlü bilgi ve becerinin çocuk edebiyatı sayesinde geliştirilebileceğinden söz edilebilir.

Yapılan çalışmalara bakıldığında çocuk edebiyatının kullanım alanı gün geçtikçe çeşitlenmektedir. Yabancı dil ve kültürü öğretimi (Ho, 2000; Songören, 2011), yetişkinlerin gerçekliğine ilişkin nitelendirilen ve çocukların korkuları içerisinde görülen ölüm, hastalık, savaş, aşk konuları (Aytekin, 2008; Nicholson ve Pearson, 2003; Şen, 2016), değerler eğitimi (Baş ve Biros, 2019; Kuru ve Keklik, 2016), matematik öğretimi (Aslan, 2019), Türkçe öğretimi (Temizyürek, 2003; Türkben, 2019), ve sosyal bilgiler (Beldağ ve Aktaş, 2016) olarak literatürde yer almaktadır. Bu bağlamda Kuran ve Ersözlü’nün (2009) de belirttiği gibi çocuk edebiyatı Türkçe ders programı ve içeriğinde alınması gereken bir daldan öteye geçmiştir ve sosyal bilgiler, fen bilgisi, matematik, resim, müzik gibi derslerin öğretiminde de öğretmene bir etkinlik materyali oluşturmada geniş imkânlar sunan bir dal olmuştur.

Dündar ve Hareket’e (2017: 90) göre Türkiye’de çalışılan tezlerin “genellikle çocuk hakları çerçevesinde gerçekleştirildiği ancak uluslararası boyutta incelendiğinde 21.yy’a uygun bilişim, teknoloji, toplumsal hayat, eğitim ve öğretim, istismar, zorbalık konularına ilişkin gerçekleştirildiği” görülmektedir. İlgili literatür tarandığında, 2006 yılından itibaren çocuk edebiyatına ilişkin eğilim ve çalışma alanları incelenmeye başlanmıştır (Balcı, 2012; Balta, 2019; Demircan, 2007; Dündar ve Hareket, 2017; Sinar, 2006; Yazıcı, 2013). Ancak, bu bağlamda yapılan çalışmalar tüm enstitü ve kurumların çocuk edebiyatına ilişkin çalışmalarını kapsamaktadır ve çocuk edebiyatı alanındaki çalışmaların ilkökula ilişkin eğilim ve konularını ayrı bir çerçevede ortaya koyan bir doküman analizi yapılmamıştır. Bu çalışmanın literatürde oluşan eksikliği gidereceği düşünülmektedir.

Bu çalışmada, ilkökul düzeyinde çocuk edebiyatı alanında 2006-2020 yılları arasında tamamlanmış lisansüstü çalışmalar çeşitli değişkenler açısından incelenmiş ve bu doğrultuda aşağıdaki araştırma sorularına yanıt aranmıştır.

1. İlkokul düzeyinde çocuk edebiyatı ile ilgili gerçekleştirilmiş lisansüstü tezlerin;
 - a) Tez türüne ve yazım yıllarına,
 - b) Yapıldıkları üniversitelere,
 - c) Konularına,
 - d) Konularının coğrafi bölgelere,
 - e) Konu edindiği edebi türe,
 - f) Konu alınan yazara/şaire,
 - g) Yöntemine,
 - h) Veri toplama araçlarına,
 - i) Veri analiz tekniklerine göre dağılımı nasıldır?
2. İlkokul düzeyinde çocuk edebiyatı ile ilgili gerçekleştirilmiş makalelerin;
 - a) Yazım yıllarına,
 - b) Yayımlandıkları dergilere,
 - c) Konularına,
 - d) Yöntemine,
 - e) Veri toplama araçlarına,
 - f) Veri analiz tekniklerine göre dağılımı nasıldır?

Yöntem

Bu araştırma derleme çalışması olarak gerçekleştirilmektedir. Nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi tekniği kullanılmıştır. Yıldırım (1999) tarafından nitel araştırmalar algıların ve olayların doğal ortamlarında kapsamlı bir biçimde ortaya konması amacıyla nitel bir sürecin izlendiği, gözlem, görüşme ve doküman incelemesi gibi nitel bilgi toplama tekniklerinin kullanıldığı araştırmalar olarak tanımlanmaktadır. Doküman incelemesi ise araştırma konusu olan olgu veya olgular hakkında

bilgi içeren yazılı materyallerin çözümlenmesidir (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Bu nedenle nitel araştırma yöntemlerinde veri toplama tekniği olan doküman incelemesi, araştırma sorusuyla ilgili arka plan bilgilerini toplamak ve ne/nasıl/neden türü sorulara cevap bulmak istenildiğinde uygun bir tekniktir.

“Doküman incelemesini gerçekleştirmek için; tüm ihtimalleri planlamak, dokümanları toplamak, güvenilirliklerini gözden geçirmek, onların maksatlı ve maksatsız bulgularını sorgulamak, süreci düşünmek ve iyileştirmek ve son olarak veriyi analiz etmek gerekir” (O’leary, 2004: 178). Karasar (2005) tarafından belgesel tarama olarak isimlendirilen doküman yönteminin iki türü vardır: Bunlar genel tarama ve içerik çözümlenmesidir. İçerik çözümlenmesi belirlenen bir kitabın, yazının, dokümanın, belirli özelliklerini sayısal veriler haline getirerek belirleme amacıyla yapılır (Karasar, 2005; Akt. Özenç ve Özenç, 2018).

Çalışma Grubu

Araştırmada, YÖK ulusal tez veri tabanında kayıtlı olan 31 tez ve ULAKBİM veri tabanında kayıtlı olan 10 makale çeşitli değişkenler açısından incelenmiştir. Araştırmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan ölçüt, lisansüstü çalışmaların ilkökul düzeyinde çocuk edebiyatı alanında 2006-2020 yılları arasında gerçekleştirilmiş olmasıdır. Bununla birlikte 2006-2020 yılları arasındaki çalışmaların tercih edilme nedenlerinden ilki çocuk edebiyatı alanındaki lisansüstü çalışmaların ilkökul düzeyinde ele alınmasının 2006 yılından itibaren gerçekleşmesidir. Diğer bir neden ise çalışmanın önemi doğrultusunda tamamlanan bilimsel araştırmaların günümüze kadar nasıl bir eğilim gösterdiğinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verileri, lisansüstü tezlerin ve makalelerin incelenmesinde kullanılmak üzere araştırmacılar tarafından hazırlanan “Tez İnceleme Formu” ve “Makale İnceleme Formu” ile toplanmıştır. Üç bölümden oluşan Tez İnceleme Formunun birinci bölümünde lisansüstü tezlerin türü, yazım yılı ve yapıldıkları üniversitenin adı; ikinci bölümünde lisansüstü tezlerin konuları, konu edindiği edebi tür ve konu alınan yazar/şair adı; üçüncü bölümünde ise lisansüstü tezlerin veri toplama aracı, yöntemi ve veri analiz tekniği yer almaktadır. İki bölümden oluşan Makale İnceleme Formunun birinci bölümünde makalenin yazım yılı ve konusu; ikinci bölümünde veri toplama aracı, yöntemi ve veri analiz tekniği yer almaktadır.

Verilerin Toplanması

Bu çalışmada, YÖK Ulusal Tez Veri Tabanında yer alan ve tam metin olarak ulaşılabilen sınıf öğretmenliği bilim ya da anabilim dalındaki tezler çalışma kapsamına alınmış olup, 2006-2020 yılları ile sınırlandırılmıştır. Sınıf eğitimi alanında çocuk edebiyatı üzerine yapılmış olan lisansüstü tezlerin kapsamına giren çalışmalara ulaşmak için YÖK ulusal tez veri tabanı genelinde, “çocuk edebiyatı”, “çocuğa görelilik”, “çocuk dergileri”, “çocuk kitabı” ve “çocuk kitapları” anahtar sözcükleri ile aratılması sonucunda 29’u yüksek lisans ve 2’si doktora tezi olmak üzere toplam 31 tezin hazırlandığı tespit edilmiştir. Yine bu çalışmada, ilkökul düzeyinde çocuk edebiyatı alanında gerçekleştirilmiş makalelerden veri toplamak üzere ULAKBİM veri tabanında “çocuk edebiyatı” anahtar kelimesi taranarak toplam 10 makaleye ulaşılmıştır. Bu makaleler, 2009-2020 yılları arasında yayımlanmıştır.

Verilerin Analizi

Bu çalışmada, elde edilen verilerin değerlendirilmesinde içerik analizi tekniği kullanılmıştır. İçerik analizinde toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmak amaçlanmaktadır. Betimsel analiz sonucunda özetlenen ve yorumlanan veriler, içerik analizinde daha detaylı bir işlemde geçirilir ve betimsel yaklaşımla saptanamayan kavram ve temalar içerik analizi ile ortaya çıkartılabilir. Benzer özellikteki veriler, içerik analizi ile kavramsallaştırma, kavramların düzenlenmesi ve bunlara göre temaların saptanması şeklinde düzenlenerek yorumlanır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Elde edilen veriler, içerik analizine göre iki uzman tarafından analiz edilmiştir. İki uzmanın yapmış olduğu analizin sonucunda çıkan sonuçlar karşılaştırılmış ve sonuçların hemen hepsinin aynı olduğu görülmüştür. Farklı olan analiz sonuçlarında ise görüş birliğiyle ortak bir sonuç elde edilmiştir. Kodlayıcılararası güvenilirlik

İlkokul Düzeyinde Çocuk Edebiyatına İlişkin Yapılan Lisansüstü Çalışmaların İncelenmesi

sonucu, sosyal bilimler için kabul edilen değer olan .70 üzerinde çıkmıştır. Elde edilen bulgular frekans (f) olarak tablolar halinde sunulmuş ve yorumlanmıştır.

Bulgular

Lisansüstü Tezlere İlişkin Bulgular

İlkokul düzeyinde ve çocuk edebiyatı alanında gerçekleştirilmiş lisansüstü tezlerin hazırlanma yılları ve çalışma türüne ilişkin sayısal sonuçları Tablo 1’de gösterilmiştir:

Tablo 1.

İlkokul Düzeyinde Çocuk Edebiyatı Alanındaki Tezlerin Çalışma Türüne ve Yıllara Göre Dağılımı

Yıllar	Tez Türü		Genel Toplam
	Yüksek lisans	Doktora	
	f	f	f
2006-2010	2	1	3
2011-2015	4	-	4
2016-2019	23	1	24
Genel Toplam	29	2	31

Araştırma verileri, 2006-2019 yılları arasında ülkemizde ilkökul düzeyinde çocuk edebiyatı odaklı 29 yüksek lisans, 2 doktora tezi yapıldığını göstermektedir. Lisansüstü tezlerin hazırlanış yıllarına bakıldığında en az tezin 2006-2010 (f=3) yılları arasında ve en fazla tezin 2016-2019 (f=24) yılları arasında hazırlandığı anlaşılmaktadır.

İlkokul düzeyinde çocuk edebiyatı alanında gerçekleştirilmiş lisansüstü tezlerin yapıldıkları üniversitelere ilişkin sayısal sonuçları Tablo 2’de gösterilmiştir:

Tablo 2.

İlkokul Düzeyinde Çocuk Edebiyatı Alanındaki Tezlerin Üniversitelere Göre Dağılımı

Üniversite Adı	Yüksek Lisans	Doktora	Genel Toplam
	f	f	f
Afyon Kocatepe Üniversitesi	2	-	2
Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi	1	-	1
Amasya Üniversitesi	1	-	1
Atatürk Üniversitesi	2	-	2
Bayburt Üniversitesi	3	-	3
Celal Bayar Üniversitesi	1	-	1
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	1	-	1
Eskişehir Anadolu Üniversitesi	1	-	1
Gazi Üniversitesi	4	-	4
Gaziantep Üniversitesi	3	-	3
Giresun Üniversitesi	1	-	1
Hacettepe Üniversitesi	1	-	1
İstanbul Aydın Üniversitesi	1	-	1
Marmara Üniversitesi	-	1	1
Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	1	-	1
Mersin Üniversitesi	1	-	1
Necmettin Erbakan Üniversitesi	1	1	2
Uludağ Üniversitesi	3	-	3
Yıldız Teknik Üniversitesi	1	-	1
Genel Toplam	29	2	31

Tablo 2 incelendiğinde 2006-2019 yılları arasında ülkemizde ilkökul düzeyinde çocuk edebiyatı odaklı lisansüstü tezlerin toplamda 19 üniversitede tamamlandığı anlaşılmaktadır. Tezlerin sırasıyla en fazla Gazi Üniversitesi (f=4), Bayburt Üniversitesi (f=3), Uludağ Üniversitesi (f=3), Gaziantep Üniversitesi'nde (f=3) tamamlandığı görülmektedir.

İlkokul düzeyinde çocuk edebiyatı alanında gerçekleştirilmiş lisansüstü tezlerin konularına ilişkin sayısal sonuçları Tablo 3'te gösterilmiştir:

Tablo 3.

İlkokul Düzeyinde Çocuk Edebiyatı Alanındaki Tezlerin Konularına Göre Dağılımı

Tezin Konusu	Yüksek Lisans	Doktora	Genel Toplam
	f	f	f
Yazar-Eser İnceleme	7	-	7
Değerler Eğitimi	6	1	7
Tematik İnceleme	3	-	3
Kitap Tercihi	3	-	3
Eğitsel İletiler	1	1	2
Kitapların Yapısal Özelliği	2	-	2
Çocuk Edebiyatı ve Türkçe Öğretimi	1	-	1
Kültür Odaklılık	1	-	1
Çocuk Edebiyatı Alanındaki Çalışmaları İnceleme	1	-	1
Dinleme Becerisi	1	-	1
Çocuğa Görelik	1	-	1
Resimleme	1	-	1
Çocuk Edebiyatı ve Disiplinlerarası Öğretim	1	-	1
Genel Toplam	29	2	31

İlkokul düzeyinde çocuk edebiyatı alanındaki lisansüstü tezlerin odaklandığı konular 13 kategori altında toplanmış ve frekans değerleri Tablo 3'te gösterilmiştir. Lisansüstü tezlerin konularının en çok yazar-eser inceleme (f=7) ve değerler eğitimi (f=7) olduğu görülmektedir. En az çalışılan konular ise çocuk edebiyatı ve Türkçe öğretimi (f=1), kültür odaklılık (f=1), çocuk edebiyatı alanındaki çalışmaları inceleme (f=1), dinleme becerisi (f=1), çocuğa görelik (f=1), resimleme (f=1) ile çocuk edebiyatı ve disiplinlerarası öğretim (f=1) olduğu söylenebilir.

İlkokul düzeyinde çocuk edebiyatı alanında gerçekleştirilmiş lisansüstü tez konularının coğrafi bölgelere göre dağılımına ilişkin sayısal sonuçları Tablo 4'te gösterilmiştir:

Tablo 4.

İlkokul Düzeyinde Çocuk Edebiyatı Alanındaki Lisansüstü Tez Konularının Coğrafi Bölgelere Göre Dağılımı

Coğrafi Bölge	Konu	Yüksek lisans	Doktora	Genel Toplam
		f	f	F
Akdeniz Bölgesi	Çocuk Edebiyatı Alanındaki Çalışmaları İnceleme	1	-	2
	Kitapların Yapısal Özelliği	1	-	
Doğu Anadolu Bölgesi	Değerler eğitimi	1	-	4
	Yazar-Eser İnceleme	3	-	
Ege Bölgesi	Değerler eğitimi	2	-	3
	Kitap Tercihi	1	-	
Güneydoğu Anadolu Bölgesi	Eğitsel İletiler	1	-	3
	Resimleme	1	-	
	Yazar-Eser İnceleme	1	-	

İlkokul Düzeyinde Çocuk Edebiyatına İlişkin Yapılan Lisansüstü Çalışmaların İncelenmesi

İç Anadolu Bölgesi	Çocuk Edebiyatı ve Türkçe Öğretimi	1	-	8
	Değerler eğitimi	2	1	
	Kitap Tercihi	1	-	
	Kültür Odaklılık	1	-	
	Tematik İnceleme,	2	-	
Karadeniz Bölgesi	Çocuğa görelilik	1	-	5
	Çocuk Edebiyatı ve Disiplinlerarası Öğretim	1	-	
	Yazar-Eser İnceleme	3	-	
Marmara Bölgesi	Değerler eğitimi	1	-	6
	Dinleme Becerisi	1	-	
	Eğitsel İletiler	-	1	
	Kitap Tercihi	1	-	
	Kitapların Yapısal Özelliği	1	-	
	Tematik İnceleme	1	-	

Tablo 4 incelendiğinde, ilkokul düzeyinde çocuk edebiyatı alanında en fazla çalışma yapılan coğrafi bölgelerin sırasıyla İç Anadolu (f=8), Marmara (f=6) ve Karadeniz (f=5) Bölgesi olduğu anlaşılmaktadır. En fazla çalışma yapılan İç Anadolu Bölgesi'ndeki lisansüstü tezler en çok değerler eğitimi (f=3) konuludur ve bu çalışmalardan bir tanesi doktora tezidir. Marmara Bölgesi'nde bir tanesi doktora tezi olmak üzere tüm çalışmalar tespit edilen tez konularına eşit miktarda (f=1) dağılmıştır. Karadeniz Bölgesi'nde ise lisansüstü tezlerin en çok yazar-eser inceleme (f=3) konulu olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 4'e bakıldığında en az çalışma yapılan coğrafi bölgenin Akdeniz (f=2) Bölgesi olduğu görülmektedir. Diğer coğrafi bölgelere bakıldığında ise Doğu Anadolu Bölgesi'nde en çok yazar-eser inceleme (f=3) ve Ege Bölgesi'nde en çok değerler eğitimi (f=2) konulu tezlerin olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

İlkokul düzeyinde çocuk edebiyatı alanında gerçekleştirilmiş lisansüstü tezlerin çocuk edebiyatı türlerine ilişkin sayısal sonuçları Tablo 5'te gösterilmiştir:

Tablo 5.

İlkokul Düzeyinde Çocuk Edebiyatı Alanındaki Tezlerin Edebi Türlerine Göre Dağılımı

Çocuk Edebiyatı Türleri	Yüksek Lisans	Doktora	Genel Toplam
	f	f	f
Hikâye	8	1	9
Resimli Kitap	4	-	4
100 Temel Eser	2	-	2
Çeviri	2	-	2
Sürelî Yayın	1	-	1
Ders Kitabı	1	-	1
Şiir	1	-	1
Çizgi Roman	1	-	1
Roman	1	-	1
*Ara toplam	21	1	20
**Ara toplam	17	1	18
Belirtilmemiş	12	1	13
Genel Toplam	29	2	31

*Tezde toplam konu edinilen çocuk edebiyatı türü sayısı (Bazı tezlerde birden fazla çocuk edebiyatı türü konu edinilmiştir)

**Çocuk edebiyatı türü belirtilen tez sayısı

Tablo 5'e göre, ilkökul düzeyinde çocuk edebiyatı alanındaki lisansüstü tezlerin 13 tanesi herhangi bir türe odaklı olmayan çalışmalardır. Bu tezlerde çoğunlukla çocuk edebiyatında yazar incelemesi yapılmış veya birbirinden farklı konu alanlarında çocuk kitaplarını tür olarak ayırmadan incelenmiş tezlerdir. Birden fazla çocuk edebiyatı türünün konu edinildiği yüksek lisans tezlerinin (f=4) bulunduğu görülmüştür ve bu tezlerin hiçbiri ikiden fazla çocuk edebiyatı türünü konu edinmezken her birinin hikâye türünü kullandığı dikkat çekmiştir.

Tablo 5'e bakıldığında, genel olarak lisansüstü tezlerin sırasıyla en çok hikâye (f=9), resimli kitap (f=4), 100 temel eser (f=2), çeviri (f=2) çocuk edebiyatı türlerini konu edinmiş olduğu görülmektedir. İncelenen tezler arasında ilk defa çocuk edebiyatı türlerinden birinin konu edinildiği tez 2013 yılında hazırlanmıştır ve bu tür hikayedir. Doktora tezlerinden 1 tanesinde çocuk edebiyatı türü belirtilmezken, 1 tanesinde teze konu olan çocuk edebiyatı türü hikayedir.

İlkokul düzeyinde çocuk edebiyatı alanında gerçekleştirilmiş lisansüstü tezlerde konu alınan yazar/şair adına ilişkin sayısal sonuçları Tablo 6'da gösterilmiştir:

Tablo 6.

İlkokul Düzeyinde Çocuk Edebiyatı Alanındaki Tezlerin Konu Alınan Yazara/Şaire Göre Dağılımı

Yazar/Şair	f	Yazar/Şair	f
Aysel Gürmen	1	Houshang Moradi Kermani	1
Andrew Clements	1	Julio Cortazar	1
Anna Gavalda	1	Kemalettin Tuğcu	1
Anton Çehov	1	Malarie Blackman	1
Asa Lind	1	Muzaffer İzgü	1
Bernardo Atxaga	1	Odile Kayser	1
Birsen Ekim Özen	1	Ömer Seyfettin	1
Brigitte Labbé	1	Serpil Ural	1
Cahit Zarifoğlu	1	Seza Kutlar Aksoy	1
Christine Nöstlinger	1	Sonya Hartnett	1
Erich Kastner	1	Tove Jansson	1
Eduardo Galeano	1	Ulviye Alpay	1
Gülten Dayıoğlu	1	Umberto Eco	1
Hasan Kallimci	1	Vagelis İliopulos	1
Hidayet Karakuş	1	Zulema Clares	1

İlkokul düzeyinde çocuk edebiyatı alanındaki lisansüstü tezlerde 11 tanesi ulusal bağlamda yazarın/şairin eseri ve 19 tanesi yabancı bağlamda yazarın/şairin eseri olmak üzere toplamda 30 yazarın/şairin eseri incelemeye konu olmuştur. Tablo 5'te görüldüğü üzere, hiçbir yazarın/şairin eseri lisansüstü tezlerde birden fazla incelemeye konu olmamıştır.

Lisansüstü tezlerin birinde 5 yazarın/şairin eseri, birinde 17 yazarın/şairin eseri incelemeye konu edilirken, 8 tezde ise birer yazarın/şairin eseri inceleme konusu olmuştur. 5 yazarın/şairin eserlerinin incelendiği tezde aynı çocuk edebiyatı türüne (hikâye), 17 yazarın/şairin eserlerinin incelendiği tezde farklı çocuk edebiyatı türlerine (hikâye ve resimli çocuk kitabı) yer verilmiştir ve her ikisinin de değerler eğitimi konulu olduğu dikkat çekmiştir. Diğer 8 tezin ise, her bir inceleme konusu olan yazar/şair eserlerinin; 2 tezde çocuk edebiyatı türüne yer verilmezken; 2 tezde birden fazla ("roman ile hikâye" ve "resimli kitap ile hikâye"), 4 tezde aynı çocuk edebiyatı türü (hikâye) inceleme konusu olmuştur.

İlkokul düzeyinde çocuk edebiyatı alanında gerçekleştirilmiş lisansüstü tezlerin kullanılan yöntemle ilişkin sayısal sonuçları Tablo 7'de gösterilmiştir:

Tablo 7.

İlkokul Düzeyinde Çocuk Edebiyatı Alanındaki Tezlerin Araştırma Desenlerine Göre Dağılımı

Tezin Yöntemi	Yüksel Lisans	Doktora	Genel Toplam
	F	f	f
Nitel yöntem	24	1	25
Nicel yöntem	2	-	2
Nicel+Nitel (Karma) yöntem	3	1	4
Genel Toplam	29	2	31

Tablo 7'ye bakıldığında araştırmalarda en fazla nitel yöntemin kullanıldığı görülmektedir. Doktora tezlerinin 1 tanesi ve yüksek lisans tezlerinin 24 tanesi olmak üzere toplamda 25 tezte nitel yöntem kullanılmıştır. Nitel yöntemden sonra en fazla kullanılan ise karma (f=4) yöntemdir. Yapılan çalışmalarda en az nicel yöntem (f=2) benimsenmiştir.

İlkokul düzeyinde çocuk edebiyatı alanında gerçekleştirilmiş lisansüstü tezlerin veri toplama aracına ilişkin sayısal sonuçları Tablo 8'de gösterilmiştir:

Tablo 8.

İlkokul Düzeyinde Çocuk Edebiyatı Alanındaki Tezlerin Veri Toplama Aracına Göre Dağılımı

Veri Kaynakları	Yüksel Lisans	Doktora	Genel Toplam
	f	f	f
Doküman	22	2	24
Görüşme	5	1	6
Anket	4	-	4
Değerlendirme Formu	3	-	3
Kontrol Listesi	2	-	2
Yaratıcı Yazma	1	1	2
Gözlem	-	1	1
Dinleme Metinleri	1	-	1
Ölçek	1	-	1
Test	1	-	1
*Ara toplam	40	5	45
Genel Toplam	29	2	31

*Tezlerde belirtilen toplam veri toplama aracı sayısı (Bazı tezlerde birden fazla veri toplama aracı kullanılmıştır)

Tablo 8'e göre lisansüstü tezlerin birden fazla veri toplama aracı kullandığı dikkati çekmektedir. Doktora tezlerinin 1 tanesinde ve yüksek lisans tezlerinin 8 tanesinde birden fazla veri toplama aracı kullanılmıştır.

Tablo 8'e bakıldığında lisansüstü tezlerde en çok kullanılan veri toplama aracı sıralaması doküman (f=24), görüşme (f=6), anket (f=4), değerlendirme formu (f=3) şeklindedir. Yüksek lisans tezlerinde 40 tane, doktora tezlerinde 5 tane olmak üzere toplamda 45 tane veri toplama kaynağı kullanılmıştır. Tablo 8'e göre, yüksek lisans tezlerinde veri toplama aracı olarak gözlem hiç kullanılmazken, doktora tezlerinde ise yalnızca doküman (f=2), görüşme (f=1), yaratıcı yazma (f=1) ve gözlem (f=1) veri toplama araçlarından yararlanılmıştır.

İlkokul düzeyinde çocuk edebiyatı alanında gerçekleştirilmiş lisansüstü tezlerin veri analizi tekniğine ilişkin sayısal sonuçları Tablo 9'da gösterilmiştir:

Tablo 9.

İlkokul Düzeyinde Çocuk Edebiyatı Alanındaki Tezlerin Veri Analiz Tekniklerine Göre Dağılımı

Veri Analiz Teknikleri		Yüksel Lisans	Doktora	Genel Toplam
		f	f	f
NİTEL	İçerik analizi	14	2	16
	Betimsel analiz	13	-	13
	Doküman analizi	3	-	3
NİCEL	t-testi	3	-	3
	Frekans analizi	2	1	3
	Shapiro Wilk testi	2	-	2
	Mann whitney U testi	1	-	1
	Betimsel istatistik	1	-	1
	Ki-kare	1	-	1
	Dereceli puanlama anahtarı	1	-	1
*Ara toplam		43	3	46
**Ara toplam		27	2	29
Belirtilmemiş		2	-	2
Genel Toplam		29	2	31

*Tezlerde belirtilen toplam veri analiz tekniği sayısı (Bazı tezlerde birden fazla veri analiz tekniği kullanılmıştır)

**Veri analiz tekniği belirtilen toplam tez sayısı

Tablo 9'a göre yüksek lisans tezlerinin 2 tanesinde veri analiz tekniğinin belirtilmediği anlaşılmaktadır. Bu tezlerde yöntem bölümü olmasına rağmen veri analiz tekniğinden bahsedilmemiştir. Veri analiz tekniği belirtilen tez sayısı, yüksek lisans tezlerinde 27 ve doktora tezlerinde 2 olmak üzere toplamda 29 tane dir. Yüksek lisans tezlerinin 7 tanesinde ve doktora tezlerinin 1 tanesinde birden fazla veri analiz tekniği kullanılmıştır.

Tablo 9'a bakıldığında lisansüstü tezlerde en çok nitel veri analiz tekniklerinin (f=32) kullanıldığı anlaşılmaktadır. Veri analiz tekniği belirtilen yüksek lisans tezlerinde en çok kullanılan içerik analizi (f=16) ve betimsel analizdir (f=13). Doktora tezlerinde ise yalnızca içerik analizi (f=2) ve frekans analizi (f=1) veri analiz tekniği kullanılmıştır.

Makalelere İlişkin Bulgular

İlkokul düzeyinde çocuk edebiyatı alanında gerçekleştirilmiş makalelerin yıllarına ve yayımlandıkları dergilere ilişkin bilgiler Tablo 10'da gösterilmiştir:

Tablo 10.

Makalelerin Yazar Soyadı, Yayımlandığı Yıl ve Dergi Adına İlişkin Bilgiler

Yazar Soyadı, Adı	Yılı	Makalenin Adı	Dergi Adı
Kuran, Ş. ve Ersözlü, Z.	2009	Sınıf öğretmenlerinin çocuk edebiyatına ilişkin görüşleri	Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi
Okuyan, H.	2009	Türkçe ve sınıf öğretmenlerinin okuma saatlerinde kullanılan çocuk edebiyatı ürünlerini seçme ölçütleri	Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi

İlkokul Düzeyinde Çocuk Edebiyatına İlişkin Yapılan Lisansüstü Çalışmaların İncelenmesi

Gönen, M., Uygun, M., Erdoğan, Ö. ve Katrancı, M.	2012	Resimli çocuk kitaplarının fiziksel, içerik ve resimleme özellikleri açısından incelenmesi	Milli Eğitim Dergisi
Dedeoğlu, H., Ulusoy, M. ve Alici, M.	2013	Çocuklar için hazırlanmış biyografik eserler üzerine bir içerik analizi	Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi
Aykaç, M. ve İlhan, A.,	2014	Çocuk edebiyatı metinleriyle kurgulanan yaratıcı drama etkinliklerinin konuşma becerilerine etkisi	Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi
Bozkurt, M.	2016	Sınıf öğretmenlerinin çocuk kitaplarının seçimine yönelik görüşleri	Uluslararası İnsan ve Sanat Araştırmaları Dergisi
Samur, A.Ö.	2017	Okuma kültürü edinme sürecinde "ilkokul dönemi (6-10 yaş)"	Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi
Ertem, İ.S., Özdemir, E., Egin, E. ve Palabıyık, E.	2018	Sınıf öğretmeni adaylarının dijital çocuk edebiyatı ürünü hazırlama deneyimlerine yönelik görüşleri	Turkish Studies Educational Sciences
Çevik, A. ve Müldür, M.	2019	Sınıf öğretmeni adaylarının çocuk edebiyatı farkındalığı	Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi
Deliveli, K.	2020	Nitel bir araştırma: uygulamalı çocuk edebiyatı ders etkinliklerinin değerlendirilmesi	Journal of Computer and Education Research

Tablo 10'a bakıldığında, en fazla makalenin 2009 yılında yayımlandığı görülmektedir. 2010, 2011 ve 2015 yıllarında ise ilkokul düzeyinde çocuk edebiyatı alanında gerçekleştirilmiş makalenin olmadığı dikkati çekmektedir. 2015 yılından itibaren her yıl düzenli olarak birer makale yayımlanmıştır. İncelenen makalelerin yayımlandıkları dergiler dikkate alındığında en fazla yayın yapılan derginin Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi (f=2) olduğu ve diğer dergilerde ilkokul düzeyinde çocuk edebiyatı konulu birer makalenin yayımlandığı görülmektedir. Makalelerin yayımlandıkları dergilere bakıldığında genellikle üniversitelerin eğitim fakültesi dergileri olduğu anlaşılmaktadır. 2020 yılının henüz tamamlanmamış olması sebebiyle birtakım dergilerin bazı sayılarını henüz yayımlamamış olduğundan ulaşılamayan makalelerin olmasının söz konusu olabileceği söylenebilir.

İlkokul düzeyinde çocuk edebiyatı alanında gerçekleştirilmiş makalelerin konusuna ilişkin sayısal sonuçları Tablo 11'de gösterilmiştir:

Tablo 11.
Makalelerin Konusuna Göre Dağılımı

Konu	Makale sayısı
	f
Çocuk Edebiyatı Farkındalığı	2
Çocuk Edebiyatında Tür İnceleme	2
Çocuk Edebiyatı ve Ders Etkinlikleri	2
Kitap Tercihi	2
Kuramsal İnceleme	1
Çocuk Edebiyatı Ürünleri	1
Genel Toplam	10

İlkokul düzeyinde çocuk edebiyatı alanında gerçekleştirilmiş makalelerin odaklandığı konular 6 kategori altında toplanmış ve frekans değerleri Tablo 11’de gösterilmiştir. Makalelerin odaklandığı konuların en çok çocuk edebiyatı farkındalığı (f=2), çocuk edebiyatında tür inceleme (f=2), çocuk edebiyatı ve ders etkinlikleri (f=2), kitap tercihi (f=2) olduğu, en az çalışılan konuların ise kuramsal inceleme (f=1) ve çocuk edebiyatı ürünleri (f=1) olduğu görülmektedir.

İlkokul düzeyinde çocuk edebiyatı alanında gerçekleştirilmiş makalelerin kullanılan yöntem ve veri analiz tekniğine ilişkin sayısal sonuçları Tablo 12’de gösterilmiştir:

Tablo 12.

Makalelerin Kullanılan Yöntem ve Veri Analiz Tekniklerine Göre Dağılımı

Kullanılan Yöntem	Veri Analiz Teknikleri	Makale sayısı
Nitел araştırma	İçerik analizi	4
	Betimsel analiz	3
Nicel araştırma	Betimsel istatistik	2
	Belirtilmemiş	1
Nicel + Nitel (Karma) araştırma	İçerik analizi + t-testi	1
*Ara toplam		11
Genel Toplam		10

*Makalelerde belirtilen toplam veri analiz tekniği sayısı

Makalelerde kullanılan yöntemler incelendiğinde en fazla kullanılan araştırma yönteminin nitel araştırma yöntemi (f=7) olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Tablo 12 incelendiğinde 2 makalede nicel araştırma yönteminin, 1 makalede ise karma yöntemin kullanıldığı anlaşılmaktadır.

Tablo 12 incelendiğinde, makalelerde veri analiz tekniği olarak en çok içerik analizinin (f=5) kullanıldığı görülmektedir. En az kullanılan veri toplama tekniğinin ise t-testi (f=1) olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

Tablo 12’ye göre, makalelerin 1 tanesinde veri analiz tekniğinin belirtilmediği anlaşılmaktadır. Makalelerin 2 tanesinde birden fazla veri analiz tekniği kullanılmıştır. Bunlardan birinde t-testi ile içerik analizi birlikte kullanılırken, diğerinde içerik analizi ile betimsel analiz birlikte kullanılmıştır.

İlkokul düzeyinde çocuk edebiyatı alanında gerçekleştirilmiş makalelerin veri toplama aracına ilişkin sayısal sonuçları Tablo 13’te gösterilmiştir:

Tablo 13.

Makalelerin Veri Toplama Aracına Göre Dağılımı

Veri Toplama Araçları	Makale sayısı
Doküman	4
Görüşme formu	3
Anket	3
Ölçek	1
*Ara toplam	11
Genel Toplam	10

*Makalelerde belirtilen toplam veri toplama aracı sayısı

Makalelerde kullanılan veri toplama araçları ile ilgili bulguların yer aldığı Tablo 13 incelendiğinde, en fazla kullanılan araçların sıralaması doküman (f=4), görüşme formu (f=3), anket (f=3) şeklindedir. En az kullanılan veri toplama aracının ise ölçek (f=1) olduğu görülmektedir. Makalelerin incelenmesi sonucunda, 1 tanesinde ölçek ve görüşme formu veri toplama araçlarının birlikte kullanıldığı tespit edilmiştir.

Tartışma ve Sonuç

Araştırma sonucunda 2006-2019 yılları arasında ilkokul düzeyinde çocuk edebiyatı alanında hazırlanan 31 lisansüstü tezin en çok 2016-2019 yılları arasında hazırlanan 24 tez tespit edilmiştir. Ulaşılan bu sonuç önceki çalışmalarla karşılaştırıldığında çocuk edebiyatı konulu tezlerin tercih edilmesinin zaman içerisinde artış gösterdiği söylenebilir (Balcı, 2012; Balta, 2019; Demircan, 2007; Yazıcı, 2013). Yüksek lisans tez sayısının en az 2006-2010 yılları arasında olduğu, sonraki dört yıllık süreçte iki katına çıktığı ve en çok 2016-2019 yılları arasında hazırlandığı; doktora tezlerinin toplam tezlerin %6'sını oluşturduğu ve 2006-2019 yılları arasında yalnızca iki tezin hazırlandığı tespit edilmiştir.

Lisansüstü tez çalışmalarının gerçekleştirildiği üniversitelere ilişkin bulgular incelendiğinde, Gazi Üniversitesi, Bayburt Üniversitesi, Uludağ Üniversitesi ve Gaziantep Üniversitesi'nin ilkokul düzeyinde çocuk edebiyatı alanında en fazla tez çalışmasının gerçekleştirildiği üniversiteler olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuca paralel olarak 1987-2003 yılları arasında hazırlanmış tezleri inceleyen Demircan (2007) "Çocuk Edebiyatı Konulu Lisansüstü Çalışmalar İle İlgili Bir Durum Çalışması" adındaki makalesinde ve Türkiye'de çocuk edebiyatı alanında hazırlanmış lisansüstü tezleri inceleyen Yakar (2019) "Türkiye'de Çocuk Edebiyatı Alanında Yapılan Lisansüstü Çalışmaların İçerik ve Yöntem Açısından İncelenmesi" adındaki tezinde Gazi Üniversitesi'nde diğerlerine göre daha fazla sayıda çocuk edebiyatı alanında lisansüstü çalışma yapıldığı sonucuna ulaşmıştır.

Gerçekleştirilen tez çalışmalarının konularına ilişkin bulgular incelendiğinde, yazar-eser inceleme ve değerler eğitimi konularının ön plana çıktığı görülmektedir. Araştırmanın bu bulguları önceki çalışmalarla (Balcı, 2012; Balta, 2019; Bayazit, 2011) benzerlik göstermektedir. Bayazit'in (2011) araştırmasında tezlerde en çok sırasıyla yazar ve yapıtları üzerine incelemeler, çeviri ve tarihsel süreç ile çocuk edebiyatı temel unsurları konuları yer almaktadır. Balcı'nın (2012) araştırmasında en çok üzerinde durulan konular sırasıyla çocuk edebiyatı ürünlerinde edebi türler, çocuk eğitimi ve çocuk edebiyatı ile çocuk edebiyatı yazarları olarak belirlenmiştir. Çocuk kitaplarında eğitsel iletilerin büyük bir önem taşıdığı ve okudukları kitaplar onların gelişimini destekleyici olduğu göz önüne alındığında, özellikle ilkokul düzeyinde çocuk edebiyatı alanındaki araştırmaların yazar-eser inceleme bağlamında incelenmesi nitelikli çocuk edebiyatı ürünlerine ulaşmada sınıf öğretmenlerine yol gösterecektir. Bu bağlamda gelecekte de bu konudaki araştırmaların yineleneyeceği öngörülebilir.

Balta'nın (2019) araştırmasında en çok üzerinde durulan konuların eğitcilik/eğitsel ileti, değer aktarımı, çocuk edebiyatı ölçütleri ve çeviri inceleme olduğu görülmüştür. Okullarda değerler eğitimi örtük veya planlı bir şekilde yürütülür ve şüphesiz çocuk edebiyatı eserlerinin değer aktarımında rolü oldukça büyüktür. Araştırmacıların değerler eğitimi konusuna ağırlık vermeleri, çocuk edebiyatının bu yönünden kaynaklandığı söylenebilir.

Gerçekleştirilen lisansüstü tezlerde ele alınan konuların coğrafi bölgelere göre dağılımlarına ilişkin bulgulara bakıldığında, İç Anadolu ve Ege Bölgesi'nde değerler eğitimi, Doğu Anadolu ve Karadeniz Bölgesi'nde yazar-eser inceleme konularının ön plana çıktığı tespit edilmiştir. Akdeniz, Güneydoğu Anadolu ve Marmara Bölgeleri'nde ise lisansüstü tezlerde herhangi bir konunun sayıca diğerlerinden daha fazla olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

İlkokul düzeyinde çocuk edebiyatı alanında incelenen lisansüstü tezlerin konu edindiği edebi türlere bakıldığında, tezlerin bazılarında bir edebi tür incelenirken bazılarında birden fazlasının incelendiği görülmüş, bazılarında ise bir edebi tür dışında çocuk edebiyatı konuları farklı yönleriyle araştırılmıştır. Bu çalışmada incelenen lisansüstü tezlerde en çok hikâye ve resimli kitap edebi türlerinin konu edindiği sonucuna ulaşılmıştır. Tezlerde hikâyelerin, çocukların hayal dünyalarını zenginleştirdiği ve dil gelişimine önemli katkılar sunduğu, resimli kitapların ise görsellerle metni desteklediği ve çocuğun kitap okurken tüm duyularını harekete geçireceği işlevi üzerinde durulmuştur. Benzer şekilde Yazıcı'nın (2013) ulaştığı sonuçlarda en çok roman ve hikâye türlerine odaklanıldığı ifade edilmiştir.

Lisansüstü tezler konu alınan yazara/şaire göre incelendiğinde, çalışmalarda ele alınan yabancı bağlamda yazarın/şairin sayıca ulusal bağlamda yazardan/şairden daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışmalarda birden fazla teze konu olan yazara/şaire rastlanmamıştır. Ancak incelenen iki tezde birden fazla yazarın/şairin konu edinildiği görülmüştür ve bu iki tezinde değerler eğitimi konulu olduğu dikkat çekmiştir.

İlkokul düzeyinde çocuk edebiyatı alanında çalışılmış lisansüstü tezlerde kullanılan yöntemlere bakıldığında tezlerin büyük bir çoğunluğunun nitel yöntem ile hazırlandığı sonucuna ulaşılmıştır. Bayazıt (2011) ve Yakar'ın (2019) da araştırmalarında çocuk edebiyatı alanında gerçekleştirilen tezlerde yoğun bir biçimde nitel yöntemin tercih edildiği görülmüştür. Çocuk edebiyatı alanının henüz üniversitelerde bir anabilim dalı olmayışı ve buna bağlı olarak çocuk edebiyatı alanına özgü araştırmacılara rehberlik edecek kaynakların olmayışı gerçekleştirilen tezlerdeki eksikliklerin temel nedenini açığa çıkarmaktadır.

İlkokul düzeyinde çocuk edebiyatı alanında çalışılmış lisansüstü tezler incelendiğinde veri toplama aracı olarak en çok doküman kullanıldığı görülmektedir. Bu bağlamda incelenen lisansüstü tezlerin en çok nitel yöntem ile hazırlandığı bulgusu doğal bir sonuçtur. Dokümandan başka veri toplama aracı olarak çok olmamakla birlikte ikinci sırada görüşme ve üçüncü sırada anket yer almaktadır. Benzer olarak Yakar (2019) da araştırmasında incelediği tezlerde en çok kullanılan veri toplama aracının doküman olduğunu ve bunu takiben anket ve ölçek kullanıldığını belirtmiştir.

İlkokul düzeyinde çocuk edebiyatı alanında çalışılmış lisansüstü tezlerde kullanılan veri analiz tekniklerinin dağılımına bakıldığında en çok nitel veri analiz tekniklerinin kullanıldığı görülmüştür. Lisansüstü tezlerde kullanılan veri analiz tekniklerinden sırasıyla en çok içerik analizi ve betimsel analiz kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışmada incelenen lisansüstü tezlerin ikisinde ise veri analiz tekniğinin belirtilmemiş olması çocuk edebiyatı alanındaki araştırmalarda niteliksel olarak eksiklikler olduğunu göstermektedir. Buna karşın lisansüstü tezlerin büyük bir çoğunluğunda birden fazla veri analiz tekniğinin kullanılması ise araştırmacıların veri analiz tekniklerine önem verdiği sonucunu ortaya koymaktadır. Bu bulgu ile Yakar'ın (2019) Türkiye'de çocuk edebiyatı alanında hazırlanmış lisansüstü çalışmaları içerik ve yöntem açısından incelediği araştırması ile benzerlik göstermektedir.

İlkokul düzeyinde çocuk edebiyatı alanında gerçekleştirilmiş makaleler incelendiğinde sayıca az oldukları görülmüştür. En çok 2009 yılında makale hazırlandığı tespit edilse de sayısı yalnızca ikidir. 2016 yılına kadar ilkökul düzeyinde olmak şartıyla çocuk edebiyatı alanında hazırlanan makalelerin sürekliliğinde bir düzensizlik söz konusudur. Bunun nedeni bazı yıllarda hiçbir makalenin yayımlanmamış olmasıdır. 2016 yılından günümüze kadar ise her yıl düzenli olarak birer makale yayımlanmıştır. Makalelerin yayımlandıkları dergiler incelendiğinde ise en fazla makalenin Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisinde yayımlandığı ve dergilerin genellikle üniversitelerin eğitim fakültesi dergileri olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Gerçekleştirilmiş makalelerin konularına ilişkin bulgular incelendiğinde en çok çocuk edebiyatı farkındalığı, tür incelemesi, çocuk edebiyatı ve ders etkinlikleri, kitap tercihi konuları üzerinde durulmuştur. Sayısı biri geçmemekle birlikte kuramsal inceleme ve çocuk edebiyatı ürünleri de makalelere konu olmuştur.

İlkokul düzeyinde çocuk edebiyatı alanında gerçekleştirilmiş makalelerde kullanılan yöntemlere bakıldığında en çok nitel yöntem kullanıldığı görülmüştür. Bu bulgu, incelenen makalelerde veri toplama aracı olarak en çok dokümanın tercih edilmesinin doğal bir sonucudur. İncelenen makalelere ilişkin diğer bir sonuç ise makalelerde veri analiz tekniği olarak en çok içerik analizinin kullanılmasıdır.

Bu çalışma kapsamında incelenen lisansüstü çalışmalardan elde edilen veriler genel olarak değerlendirildiğinde, çocuk edebiyatı alanında ilkökul düzeyindeki çalışmaların sayısında önemli bir artış olduğu görülmüştür. Ancak bu artışın ve lisansüstü tezlerde ele alınan konuların sayıca yetersiz olduğunu söylemek mümkündür. Çocuk edebiyatı alanının öneminin son zamanlarda fark edilmesi ile birlikte incelenebilecek konularının geniş bir yer tutmasıyla bu alandaki çalışmaların gelecekte de artarak süreceği beklentisi oluşmaktadır. Bununla birlikte incelenen çalışmalarda sıklıkla aynı yöntem, veri toplama aracı ve veri analiz tekniği kullanıldığı sonucundan hareketle çocuk edebiyatı alanına ait çalışmaların tek düze bir anlayışla yürütüldüğü söylenebilir.

İlkokul düzeyinde çocuk edebiyatı alanında gerçekleştirilen çalışmaların incelendiği bu araştırmanın sonuçlarından yola çıkarak bu konuda gelecekte araştırma yapmak isteyen araştırmacılara şu önerilerde bulunulabilir:

1. İlkokul düzeyinde öğrencilerin okulda kullandıkları ders kitaplarındaki okuma metinleri, çocuk edebiyatı nitelikleri bakımından incelenerek bir çalışma yapılabilir.

2. İlkokul düzeyinde çocuk edebiyatı alanında gerçekleştirilen çalışmalarda ele alınan konulara yenileri eklenerek yelpazenin genişletilmesi gerektiği söylenebilir.
3. Bu alandaki çalışmalarda genel olarak nitel yöntem kullanıldığından, literatürün nicel ve karma yöntemlerle desteklenmesinin önemli görüldüğü ifade edilebilir.
4. Çocuk edebiyatı alanındaki tüm türlerin ayrı ayrı önemini olduğu ve yaygın olarak kullanılan edebi türlerin dışındaki türlerin de ele alınmasının gerekli olduğu söylenebilir.

Yazarların Katkı Oranı

Bu makaleye birinci yazarın %50, ikinci yazarın %50 oranında katkısı bulunmaktadır.

Çıkar Çatışması

Çıkar çatışması teşkil edebilecek bir durum yoktur.

Kaynaklar

- Aslan, O. (2019). Z kuşağı çocuklarının matematik öğreniminde 'çocuk edebiyatı'. *Türkiye Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 4(1), 32-48.
- Aytekin, H. (2008). Çocuk edebiyatında ölüm teması. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (20), 89-102.
- Balcı, A. (2012). Türkiye'de çocuk edebiyatı üzerine hazırlanan lisansüstü tezler hakkında bir meta-analiz çalışması. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(17), 195-206.
- Balta, E. E. (2019). Çocuk edebiyatı üzerine yapılmış lisansüstü çalışmaların içerik analizi (2011-2018 yılları). *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 10(17), 463-489.
- Baş, B. ve Biros, Y. (2019). Çeviri çocuk edebiyatı eserlerinde yer alan değerler üzerine bir araştırma. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 7(4), 1095-1114.
- Bayazıt, Z. (2012). Çocuk edebiyatı alanında yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. S. Sever (Ed.), 3. *Ulusal Çocuk ve Gençlik Sempozyumu Bildiri Kitabı* (ss. 307-314). Ankara: Ankara Üniversitesi ÇOGEM.
- Beldağ, A. ve Aktaş, E. (2016). Sosyal bilgiler öğretiminde edebî eser kullanımı: nitel bir çalışma. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(2), 953-981.
- Demircan, C (2007). Çocuk edebiyatı konulu lisansüstü çalışmalar ile ilgili bir durum araştırması. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13, 23-35.
- Doğan, D. M. (2011). *Doğan büyük Türkçe sözlük*. Ankara: Yazar Yayınları.
- Dündar, H. ve Hareket, E. (2017). Türkiye'de çocuk hakları bağlamında yapılan lisansüstü tezlerin araştırma eğilimlerinin incelenmesi. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(1), 77-94.
- Gönen, M., Uygun, M., Erdoğan, Ö. ve Katrancı, M. (2012). Resimli çocuk kitaplarının fiziksel, içerik ve resimleme özellikleri açısından incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 196, 258-272.
- Ho, L. (2000). Children's literature in adult education. *Children's Literature in Education*, 31(4), 259-271.
- Hunt, P. (1984). Narrative theory and children's literature. *Children Literature and Association Quarterly*, 4(9), 191-194.
- Hunt, P. (2006). *Understanding children literature*. 2nd edition, Routledge: New York.
- Karakuş, N. (2014). Türkiye'de çocuk edebiyatı öğretiminin başarılamayışının sebepleri. *Türk Dili Dergisi Çocuk ve İlk Gençlik Edebiyatı Özel Sayısı, CVII, 756, 286-288*.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın.
- Karatay, H. (2007). Değer aktarımı açısından yerli ve yabancı çocuk edebiyatı ürünleri. 38. ICANAS, Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika Çalışmaları Kongresi'nde sunulmuştur. Ankara, TÜRKİYE.
- Koc, K., ve Buzzelli, C. A. (2004). The moral of the story is... Using children's literature in moral education. *YC Young Children*, 59(1), 92.
- Kuran, B. Ş. ve Ersözlü, N. Z. (2009). Sınıf öğretmenlerinin çocuk edebiyatına ilişkin görüşleri. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1), 1-17.
- Kuru, H. ve Keklik, S. (2016). Ayşe Yamaç'ın çocuk romanlarının değerler eğitimi açısından incelenmesi. *İğdir Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(10), 217-237.

- Nicholson, J. I. ve Pearson, Q. M. (2003). Helping children cope with fears: Using children's literature in classroom guidance. *Professional School Counseling, 7(1)*, 15-19.
- O'leary, Z. (2004). *The essential guide to doing research*. London: SAGE Publications Ltd.
- Sever, S. (2006). Çocuk Edebiyatı Öğretimi Nasıl Olmalıdır? II. *Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu -Gelişmeler, Sorunlar ve Çözüm Önerileri Sempozyum Kitabı* (ss. 41-56), Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Sınar, A. (2006). Türkiye'de çocuk edebiyatı çalışmaları. *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi, 4(7)*, 175-225.
- Songören, S. (2011). Yabancı dil öğretiminde çocuk edebiyatı. *Uluslararası İnsani Bilimler Dergisi, 1*, 8.
- Şen, E. (2016). Çocuk edebiyatında bir yaşam gerçekliği olarak ölüm olgusu üzerine bir inceleme (Sevim Ak örneği). *Uluslararası Türk Kültür Coğrafyasında Sosyal Bilimler Dergisi, 1(1)*, 14-23.
- Şimşek, T. (2014). Çocuk edebiyatı tarihine ön söz. *Türk Dili Dergisi, 7(756)*, 15-58.
- Şirin, M. R. (2016). Edebiyat ve çocuk edebiyatı, edebiyatın amacı ve işlevi. *Türk Dili Dergisi, CX(780)*, 12-31.
- Temizyürek, F. (2003). Türkçe öğretiminde çocuk edebiyatının önemi. *Türklük Bilim Araştırmaları, (13)*, 161.
- Temizyürek, F. (2014). Çocuk edebiyatı öğretimi üzerine. *Türk Dili Dergisi, Çocuk ve İlk Gençlik Edebiyatı Özel Sayısı*, 301-303.
- Temizyürek, F., Şahbaz, N. K. ve Gürel, Z. (2016). *Çocuk edebiyatı*. Ankara: Pegem.
- Türkben, T. (2019). Etkinliklerle çocuk edebiyatı yapıtlarının Türkçe öğretiminde kullanılması. *Rumelide Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi, (16)*, 160-179.
- Wenzel, E. (1948). Children's literature and personality development. *National Council of Teachers of English, 25(1)*, 12-31.
- Yakar, F. A. (2019). *Türkiye'de çocuk edebiyatı alanında yapılan lisansüstü çalışmaların içerik ve yöntem açısından incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Burdur.
- Yazıcı, N. (2013). Çocuk edebiyatı alanında üniversitelerde yapılan lisans sonrası çalışmalar. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 28(1)*, 441-452.
- Yıldırım, A. (1999). Nitel araştırma yöntemlerinin temel özellikleri ve eğitim araştırmalarındaki yeri ve önemi. *Eğitim ve Bilim, 23(112)*, 7-17.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (10. b.). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Extended Abstract

Introduction

The first period in which an individual gains the reading habit after learning to read and write is childhood. Children's literature works which a child will read in this period have great importance. Thanks to these works, the child not only learns but also develops while having fun. In this way, children's cognitive, affective, and psychomotor areas are also supported by reading children's literature. When studies on children's literature are examined, benefits for the child are generally emphasized and it is stated that children's literature affect his/her development positively. It has been recommended that a child should read some of the children's literature books to develop his/her moral, manner, attitude, personality. On the other hand, children's literature has been used in many lessons in primary school curriculum. Therefore, to make clear children's literature development in years, it is aimed to examine the tendency of postgraduate studies in the field of children's literature at primary school level in terms of various variables.

Method

In this study, document analysis technique, which is one of the qualitative research methods, was used. Postgraduate studies which are completed in the field of children's literature at primary school level, were examined in terms of various variables. In present study, criteria sampling, one of the purposeful sampling methods, was used. The criterion used in the study was that postgraduate

studies which were conducted in the field of children's literature at primary school level between 2006-2020. The data of the research were collected with "Thesis Review Form" and "Article Review Form" prepared by the researchers to be used in the examination of postgraduate theses and articles. The keywords "children's literature", "relative to children", "children's magazines", "children's book" and "children's books" were searched on the Council of Higher Education national thesis database and the postgraduate studies which were in the department of classroom teaching and available in full text were included in the study. Postgraduate theses were limited to the years between 2006-2020 in the study. Besides, 10 articles which were published on ULAKBİM database were included in the study. These articles were published between 2009-2020. Content analysis technique was used to evaluate the data obtained in line with the purpose of the study. The findings obtained from the research were presented in tables as frequency (f) and were interpreted.

Result and Discussion

Considering the results of this study regarding the postgraduate thesis prepared in the field of children's literature at the primary school level, it was determined that the theses were prepared mostly between 2016-2019 years and the theses were mostly studied at Gazi University. In postgraduate theses, emphasis was placed on author-work analysis and values education. At the same time, when the distribution of the subjects according to geographical regions in the postgraduate thesis studies was examined, the results showed that researchers mostly studied values of education in Central Anatolia and in the Aegean Region. In the Eastern Anatolia and the Black Sea Region researchers mostly studied author and their works in terms of children's literature. In the mediterranean region, southeastern anatolia region and marmara region, no difference was identified in numbers that no subject was more in quantitative terms than the others.

Findings from postgraduate studies revealed that picture books and stories were the most common types of subjects. When the postgraduate studies were examined according to the author / poet, it was concluded that the foreign author / poet outnumbered the national author / poet in context addressed in the studies. In addition, the most used method in postgraduate studies was qualitative method. Mostly Documents were preferred as data collection tools. In data analysis process it was seen that content analysis and descriptive analysis were the most used ones.

Considering the results of this study on the articles in children's literature at the primary school level, it was determined that the number of articles was not enough in literature. It was seen that articles were published in the Journal of Ankara University Faculty of Education Sciences the most and it was concluded that journals were generally under the faculty of education. The articles mostly focused on children's literature awareness, genre analysis, children's literature and lesson activities, and book preference. In addition, the qualitative method was the most used method in the articles. The document analysis was mostly preferred as the data collection tool, and it was seen that the content analysis was the most used method in the analysis of the data.